

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
TUZLANSKI KANTON

KANTONALNI SUD U TUZLI

Broj: 32 0 Ps 378648 23 Pž
Tuzla, dana 19.02.2024. godine

Kantonalni sud u Tuzli, u vijeću sastavljenom od sudija Verice Jović, kao predsjednika vijeća, dr sci Faruka Latifovića i Ivane Mott – Bašić, kao članova vijeća, u pravnoj stvari tužilaca: „RADNIK GRADNJA“ d.o.o. Lukavac, ul. Armije BiH D5 (dalje: prvotužilac) i „GROF ING“ d.o.o. Sarajevo, ul. Azize Šaćirbegović broj 110 (dalje: drugotužilac), zastupanih po punomoćniku Tijani Baluković, advokatu iz Tuzle, protiv tuženog „Sisecam Soda Lukavac“ d.o.o. Lukavac, ul. Lukavačkih brigada bb, zastupanog po punomoćniku Edinu Mukanoviću, advokatu iz Tuzle, radi predaje građevinske opreme, isplate i zadržavanja iste, v,sp. 99.835,00 KM, odlučujući o žalbi tužilaca, izjavljenoj protiv presude Općinskog suda u Tuzli broj 32 0 Ps 378648 20 Ps od 16.05.2023. godine, u sjednici vijeća održanoj dana 19.02.2024. godine, donio je slijedeću:

P R E S U D U

Žalba se odbija i prvostepena presuda, u I. i II. stavu izreke, potvrđuje.

Odbijaju se zahtjevi stranaka za naknadu troškova žalbenog postupka.

O b r a z l o ž e n j e

Stavom I. izreke, prvostepene presude, odbijen je tužbeni zahtjev koji glasi: „Obavezuje se tuženi da tužiteljima vrati građevinsku opremu i to: cijevnu skelu dužine 185 metara, spojnice 180 komada, utikača 85 komada i metalnih podupirača 260 komada ili da plati protuvrijednost iste u iznosu od 23.757,50 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana donošenja presude pa do isplate, kao i da tužiteljima za period koji se oprema nalazila kod tuženog od 06.03.2017. godine pa do 12.04.2023. godine isplati iznos od ukupno 85.912,50 KM sa zakonskom zateznom kamatom počev od dana podnošenja tužbe pa do konačne isplate, kao i da tužiteljima naknadi troškove parničnog postupka, a sve u roku od 30 dana od dana donošenja presude“.

Stavom II. izreke, obavezani su tužiocima da tuženom, na ime troškova postupka, isplate iznos od 6.757,92 KM, a sve u roku od 30 dana od dana donošenja presude.

Stavom III. izreke, odbijen je, kao neosnovan, zahtjev tuženog sa ostatkom zahtjeva, na ime troškova postupka, preko dosuđenog iznosa.

Protiv navedene presude, i to odluka sadržanih u I. i II. stavu izreke, žale se tužiocima zbog svih razloga propisanih odredbom člana 208. stav 1. Zakona o parničnom postupku. Potražuju naknadu troškova žalbenog postupka u vidu advokatske nagrade za sastav žalbe u iznosu od 1.581,25 KM i sudske takse na žalbu, po odluci suda.

U odgovoru na žalbu, tuženi predlaže da se ista odbije, kao neosnovana. Potražuje troškove žalbenog postupka, u vidu advokatske nagrade za sastav odgovora na žalbu, u iznosu od 1.541,25 KM sa porezom na dodanu vrijednost u iznosu od 262,01 KM.

Ispitujući žalbu i osporenu presudu, shodno odredbama člana 221. Zakona o parničnom postupku – u daljem tekstu skraćeno: ZPP, ovaj sud je našao da žalba nije osnovana.

U postupku nisu učinjene povrede postupka na koje se pazi po službenoj dužnosti, iz člana 209. stav 2. tač. 2) 3) 8) 9) 12) i 13) ZPP-a. Nema povreda postupka na koji se ukazuje žalbom, jer je prvostepeni sud, prethodno pravilno podijelivši teret dokaza iz člana 123. ZPP-a, ocijenio sve dokaze, saglasno traženju čl. 8. ZPP-a, i o tome dao valjane razloge koje prihvata i ovaj sud.

Prema stanju spisa predmeta prvostepenog suda, slijedi: da su tužiocima vlasnički povezana lica; da je prvotužilac, dana 15.08.2015.godine, dao u zakup drugotužiocu, opremu za obavljanje građevinskih radova (drvena oplata: oplata doka – komada 150, drveni nosači – komada 220, te metalne skele: cijevna skela – 2000 metara, spojnice i utikači – komada 300, metalni podupirči – komada 300), uz zakupninu u iznosu od 1.400,00 KM; da je, potom, drugotužilac iznajmio izvjesnu građevinsku opremu, za neutvrđeni iznos najamnine i neutvrđenog sastava (na nepotpisanom reversu stoji da je predata: cijevna skela dužine 185 metara – komada 1, spojnice – komada 180, utikači – komada 85 i metalni podupirači – komada 260), društvu „Santać inžinjering“ d.o.o. Lukavac, koji je tu opremu koristio, kod tuženog, prilikom izvođenja radova po Ugovoru za izvođenje građevinskih radova na izgradnji armirano-betonskih oslonaca kamionske vage, čeličnog silosa i nadstrešnice u krugu Fabrike SSL u Lukavcu od 08.04.2016. godine; da je, tokom trajanja tog ugovora, društvo „Santać inžinjering“ d.o.o. Lukavac napustilo gradilište, a umjesto njih je, u posao, uveden d.o.o. „Kristal“ Živinice, koji će, na kraju, ugovoreni građevinski posao i obaviti. U

više navrata su tužioci tražili od tuženog povrat utužene građevinske opreme, tvrdeći da je ista, nakon d.o.o. „Kristal“ Živinice, ostala kod tuženog. Vrijednost opreme je procijenjena, po vještaku građevinske struke, na iznos od 23.757,50KM, na osnovu trenutne vrijednosti polovne građevinske skele, sa svim njenim pratećim dijelovima. Prvostepeni sud je pravilno i potpuno utvrdio činjenično stanje i o tome dao valjane razloge koje prihvata i ovaj sud.

Pravilno je primijenjeno i materijalno pravo kada je odbijen tužbeni zahtjev. Najprije treba ukazati, kako žalbi, tako i instruktivno prvostepenom sudu da, kod tužbenog zahtjeva za „povrat stvari ili naknadu protivvrijednosti“, nije bio postavljen eventualni tužbeni zahtjev iz čl. 55. st. 4. ZPP-a, kada se, u jednoj tužbi, istakne dva ili više tužbenih zahtjeva, koji su u međusobnoj vezi i traži da sud usvoji slijedeći od tih zahtjeva, ako nađe da nije osnovan onaj koji je, u tužbi, istaknut ispred njega, niti se radi o tzv. facultas alternativi iz čl. 178. ZPP, kada je tužilac tražio da mu se dosudi određena stvar istovremeno izjavljuje da je voljan umjesto stvari primiti određeni novčani iznos, već se radi o tzv. alternativnom tužbenom zahtjevu. Kod potonjeg zahtjeva se ne radi o alternativnom isticanju više tužbenih zahtjeva u istoj tužbi kada se od tuženog traži da izvrši obavezu, s tim da od dvije ili više alternativno određenih činidbi izabere jednu (alternativna obaveza po izboru dužnika, čl. 403–408. Zakona o obligacionim odnosima – dalje: ZOO), već se radi o jednom zahtjevu. A, kada se, po materijalnom pravu, ne može tražiti izvršenje jedne ili više alternativnih obaveza, onda taj zahtjev treba odbiti (Zaključak Savjetovanja građanskih i građansko-privrednih odjeljenja Saveznog suda, vrhovnih sudova socijalističkih republika i socijalističkih autonomnih pokrajina i Vrhovnog vojnog suda, od 24. i 25. oktobra 1990. godine). Drugim riječima, kada se zahtjevom iz tužbe traži da se tuženi obaveže da izvrši obavezu, s tim da od dvije ili više alternativno određenih činidbi izabere jednu (zahtjev sa alternativnom obavezom po izboru tuženog), radi se o jednom zahtjevu, pa se on može usvojiti samo kao takav, pod uslovom da taj zahtjev, odnosno alternativna obaveza po izboru tuženog, ima svoje uporište u materijalnom pravu (ugovoru, jednostranoj izjavi volje ili zakonu), ili odbiti ukoliko taj zahtjev, odnosno alternativna obaveza po izboru tuženog, nema svoje uporište u materijalnom pravu (ugovoru, jednostranoj izjavi volje ili zakonu), a zadnje navedeni slučaj se i ovdje ostvario.

Pravilno su ocijenjeni i prigovori nedostatka aktivne i pasivne legitimacije stranaka. Prvostepeni sud, naime, sasvim pravilno nalazi da tužioci i tuženi nisu bili u odnosu zakupa (zakup je egzistirao samo između tužilaca, odnosno podzakup eventualno između drugotužioca i d.o.o. „Sentać inžinjering“ Lukavac), tako da tužioci, nikako, ne mogu osnovano tražiti povrat zakupljene skele sa pripadajućim dijelovima (čl. 585. ZOO-a), niti plaćanje zakupnine (čl. 568. st. 1. ZOO-a), jer se radi o pravima koja pripadaju zakupodavcu prema zakupcu, a to nije ovdašnji tuženi.

Žalba osporava pravilnost u primjeni materijalnog prava, navodeći da prvostepeni sud nije sudio o tužbenim zahtjevima, polazeći sa osnova propisa o vlasničkoj tužbi za povrat stvari (čl. 126. Zakona o stvarnim pravima Federacije Bosne i Hercegovine – dalje: ZSP), i tužbi za naknadu obične štete (čl. 189. u vezi sa čl. 155. i 185. ZOO) i izmakle koristi zbog nemogućnosti izdavanja stvari u zakup (čl. 189. stav 3. ZOO-a, u vezi sa čl. 155. i 185. ZOO).

U odgovoru na taj žalbeni navod, pored naprijed iznijetog, o alternativnom tužbenom zahtjevu, dodatno, treba ukazati da jeste tačno činjenično utvrđenje prvostepenog suda prema kojem prvotužilac jeste vlasnik stvari, a drugotužilac njegov zakupac. No, jedan od uslova za osnovanost tužbenog zahtjeva za povrat stvari jeste činjenica da se utužena stvar nalazi u tuženikovom posjedu (član 127. stav 2. ZSP-a). No, u spisu nema niti jedan dokaz iz kojega bi se mogao izvesti zaključak da se utužena stvar, u momentu zaključenja glavne rasprave (a taj datum je bitan zbog vremenske granice materijalne pravosnažnosti), nalazi kod tuženog. Drugotužiocu, inače, kao zakupcu, i ne pripada vlasnička, već samo sudska posjedovna zaštita iz čl. 331. ZSP-a, prema licu koji stvar drži u posjedu.

U pogledu zahtjeva za naknadu proste štete, tužioci su bili dužni dokazati sve činjenice koje predstavljaju uslov za naknadu materijalne štete iz člana 154. stav 1. ZOO, a naročito dokazati tvrdnju da je tuženi preduzeo bilo koju radnju kojom je otuđio ili uništio njihovu skelu sa pripadajućom opremom. Činjenica što su treća lica (d.o.o. „Sentač inžinjeri“ Lukavac i d.o.o. „Kristal“ Živinice), eventualno, sa pravnim osnovom ili bez njega, koristila tu opremu za izvođenje radova na objektu tuženog, čak i kada bi se dokazala, nije štetna radnja tuženog (opremu su osiguravali izvođači radova), a nije štetna radnja, samo po sebi, ni to što je, u fabričkom krugu tuženog, dana 06.03.2017. godine, zatečen samo dio tuženikove opreme. Istina, prema utvrđenju prvostepenog suda, ta oprema se ne nalazi više kod tuženog, ali tada treba dokazati tvrdnju da je tuženi preduzeo bilo koju radnju kojom je otuđio ili uništio njihovu skelu sa pripadajućom opremom. Tuženog ne treba da zanima pravni odnos između tužilaca i njihovih zakupaca, a za suprotan stav prema kojem je tuženi trebao da vodi brigu za tužiočevu skelu sa pripadajućom opremom, koju su do tada koristili njegovi izvođači radova, nema činjeničnog ni pravnog uporišta u spisu.

Nije osnovan ni tužbeni zahtjev za naknadu izgubljene dobiti, ne samo zbog nedokaznosti visine izmakle koristi, baš u mjesečnom iznosu od 1.180,00 KM (tužioci su taj iznos odredili samo tvrdeći da je to iznos zakupnine koju je drugotužiocu plaćao d.o.o. „Sentač inžinjeri“ Lukavac), na čemu ispravno insistira prvostepeni sud, već i zbog toga što tužioci nisu ni ukazivali da je raskinut Ugovor o zakupu (između tužilaca), odnosno podzakup (između drugotužioca i d.o.o. „Sentač inžinjeri“ Lukavac).

Potonje je odlučno zato što, kod opstanka tih ugovora, ne postoji namjera daljeg izdavanja, sporne skele sa pripadcima, u zakup, ali ni izvjesnost sticanja dobitka koji se mogao osnovano očekivati prema redovnom toku stvari ili prema posebnim okolnostima, a što su sve odlučne činjenice iz čl. 189. stav 3. ZOO-a. Drugim riječima, tužiocima nikakva zarada ne „izmiče“, sve dok imaju ugovore o zakupu i podzakupu, tako da tužioce ne pogađa činjenica da se stvar eventualno i nalazi kod trećeg lica.

Iz ovih razloga je suvišno i insistiranje da prvostepeni sud nije trebao pokloniti vjeru iskazima saslušanih svjedoka E.H., M.F. i S.P., koji su inače i pravilno ocijenjeni. Tim prije, pravilno su ocijenjeni i iskazi svjedoka M.F. i S.P., koji iskazuju da njima nije poznato čiju su opremu koristili izvođači radova i kojima objektivno, zbog radnih mjesta kod tuženog (M.F. – inženjer u građevinskom održavanju i projektima, te S.P. – izvršni direktor nabave), i ne mora biti poznata činjenica gdje se sada nalazi sporna skela sa opremom. Žalba prenebregava da je, na tužiocima, bio teret dokazivanja odlučnih činjenica iz kojih izvode svoje pravo, čak su tužioci predložili saslušanje navedenih svjedoka, te da, u tom pravcu, čak i da se potpuno zanemare njihovi iskazi, opet, nema pouzdanih podataka, a još manje dokaza, gdje se sada nalazi utužena oprema. U zapisniku drugotužioca od 06.03.2017. godine, jasno stoji da je, u fabričkom krugu tuženog, zatečen dio sporne opreme (manji dio skele bez bližeg navođenja šta je tačno pronađeno, i cca 130 kom oštećenih podupirača), ali se radi o zapisniku sastavljenom 20 mjeseci prije podnošenja tužbe. Osim toga, u spisu nema tačnog podataka o vrijednosti tog dijela utužene opreme, tako da se ne bi mogao ni djelimično usvojiti tužbeni zahtjev za naknadu proste štete, čak i kada bi se stalo na stanovište da je tuženi, bar od tog datuma, saglasno osnovnim načelima obligacionog prava – savjesnosti i poštenja (čl. 12. ZOO), zabrane prouzrokovanja štete (čl. 16. ZOO), te ponašanja sa pažnjom dobrog privrednika (čl. 18. ZOO), trebao povesti više računa o čuvanju sporne opreme.

Ostale navode žalbe, ovaj sud jeste cijenio, ali ih nije posebno obrazlagao, kada u odnosu na navedeno, proizilazi da su ostali navodi bez odlučnog značaja (član 231. ZPP).

Kako ne stoje osnovani žalbeni razlozi, kao ni razlozi na koje ovaj sud pazi po službenoj dužnosti, valjalo je, na osnovu člana 226. ZPP-a, dijelom i iz drugih razloga, žalbu odbiti i prvostepenu presudu, u osporenom dijelu (I. i II. stav izreke), potvrditi.

Prvostepena je presuda, na osnovu člana 221. u vezi s članom 196. stav 1. ZPP-a, u preostalom dijelu (III. stav izreke), ostala neizmijenjena, jer je istekom žalbenog roka i izostankom žalbe, stekla formalnu pravosnažnost već u prvom stepenu.

Odbijen je zahtjev žalilaca za naknadu troškova žalbenog postupka, jer žalisci nisu uspjeli u ovom postupku (član 386. stav 1., a u vezi s članom 397. stav 1. ZPP-a).

Odbijen je zahtjev tuženog za naknadu advokatske nagrade za sastav odgovora na žalbu, jer dati odgovor nije imao nikakvu drugu činjeničnu ili pravnu argumentaciju izuzev one koja je već data u prvostepenom postupku, pa nije bio potreban, a u parnici se naknađuju samo neophodni troškovi (član 387. stav 1. ZPP-a).

To su razlozi, kojima se rukovodio Kantonalni sud u Tuzli, kod donošenja odluke, kao u izreci.

PREDSJEDNIK VIJEĆA

Verica Jović, s.r.